

DOI: 10.17986/blm.1684

Adli Tıp Bülteni 2024;29(2):120-126

Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi Üzerine Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi

Bibliometric Analysis of Articles on Disaster Victim Identification

Emre Nuri İğde¹, Muhammed Zeyit Alemdar², Ramazan Akçan³¹Ankara Grup Başkanlığı, Adli Tıp Kurumu, Ankara, Türkiye²Muş Adli Tıp Şube Müdürlüğü, Muş, Türkiye³Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Adli Tıp Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu çalışmada, uluslararası literatürde yer alan felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi alanındaki makalelerin bibliyometrik analizi yapılarak, güncel çalışma konularının ve alanda değişen dinamiklerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Web of Science veri tabanında “disaster victim identification”, “DVI” ve “mass disaster” kelimeleri yayınların başlık ve anahtar kelimelerinde aranarak literatürde yer alan makaleler değerlendirildi. SCI-E, SSCI ve ESCI indekslerinde yer alan, çalışma alanı “medicine legal”, belge türü “article” ve yayın dili İngilizce kriterlerine sahip toplam 190 makale çalışmaya dahil edildi. Ağ analizi ve görselleştirme yapılabilmek için VOSviewer 1.6.19 programı kullanıldı.

Bulgular: İlk makalenin 1971 yılında yayınlandığı, en fazla yayının 2011 yılında olduğu görülmüştür. Avustralya'nın 42 yayın ile bu alandaki en üretken ülke olduğu saptanmıştır. Makalelere yıllar içerisinde toplam 2664 atıfta bulunulduğu, en fazla atıfın ise 2021 yılında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Makalelerin 15 dergide yayınlandığı, 55 makale ile alanda en çok yayın çıkartan derginin Forensic Science International olduğu saptanmıştır. En yoğun atıf alan 10 makale incelendiğinde, çalışmaların genetik, antropoloji, radyoloji ve odontoloji gibi farklı alanlarda olduğu görülmüştür.

Sonuç: Bu çalışma, felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi üzerine yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizini gerçekleştiren ilk araştırma niteliği taşımaktadır. Yayınların genel özellikleri, ülkeler arası iş birliği, yayınların ortak atıf (Co-citation) analizi değerlendirilerek güncel çalışma trendi ortaya konulmuştur. Bu nedenle çalışmamızın, adli tıp ve adli bilimler alanında çalışan konuyla ilgili araştırmacılara katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Adli tıp, bibliyometrik analiz, felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi

*Bu çalışmanın bir bölümü, 19-22 Ekim 2023'te Antalya'da düzenlenen, 18. Adli Tıp Günleri'nde “Felaket Kurbanlarının Kimliklendirilmesi Üzerine Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi” başlığı ile poster bildiri olarak sunulmuştur.

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Emre Nuri İğde, Ankara Grup Başkanlığı, Adli Tıp Kurumu, Ankara, Türkiye
E-posta: emrenuri.igde@gmail.com
ORCID ID: orcid.org/0000-0002-0734-0978

Geliş tarihi/Received: 04.11.2023
Kabul tarihi/Accepted: 07.03.2024

ABSTRACT

Objective: In this study, it was aimed to determine current study topics and changing dynamics in the field of Disaster Victim Identification by conducting a bibliometric analysis of articles in the international literature.

Methods: In the Web of Science database, the words “disaster victim identification”, “DVI” and “mass disaster” were searched in the titles and keywords of the publications and the articles in the literature were evaluated. The study contained 190 articles which fulfilled the criteria of being indexed in SCI-E, SSCI, or ESCI, having the research area “medicine legal”, being of document type “article”, and being in English language were included in the study. The VOSviewer 1.6.19 software was used to analyze and visualize networks.

Results: The first paper was published in 1971, and the peak year for publications was 2011. Australia was the most productive country in this field with 42 publications. The articles received a total of 2,664 citations over the years, with the highest number of citations occurring in 2021. These articles were published in 15 journals, and Forensic Science International was the leading journal in this field with 55 articles. When the top 10 most cited articles were examined, it was observed that the studies covered various fields such as genetics, anthropology, radiology and odontology.

Conclusion: This study is the pioneering bibliometric analysis of disaster victim identification articles. By assessing publication characteristics, international collaboration, and co-citation analysis, we’ve shed light on the latest research trends in this field. Consequently, we believe our work offers valuable insights to researchers in forensic medicine and forensic sciences.

Keywords: Forensic medicine, bibliometric analysis, disaster victim identification

GİRİŞ

Dünya genelinde, birçok insanı etkileyen ölüm ve yaralanmalara neden olarak sosyal ve ekonomik tahribatlar meydana getiren felaketler yaşanmaktadır. Saukko ve Knight (1), tek bir olayda en az on iki kişinin ölümüyle sonuçlanmış olayları felaket olarak tanımlamaktadır. Kitlesel felaket olgularında yerel olanakların yetersiz kalması nedeniyle pek çok alanda zorluklar yaşanır. Ölen kişilerin kimliklerinin tespitinde de benzer sorunlar yaşanmaktadır. Bu nedenle bu zorlukları azaltarak başarılı kimliklendirme çalışmalarını gerçekleştirmek adına çalışmalar yürütülmektedir. Felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi çalışmalarını yürütecek olan personelin bu alanda uzmanlaşmış profesyonellerden oluşması gerekmektedir. Ülkeler bu sahada görev yapacak felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi (F2K/DVI-disaster victim identification) ekipleri oluşturmuşlardır. Dünya genelinde son yıllarda gerçekleşen tsunami, deprem ve uçak kazaları gibi kitlesel felaketler kimliklendirme çalışmalarında standardizasyon ve iyileştirme çalışmalarını gerekli kılmıştır (2). 2007 yılında Uluslararası Adli Genetik Topluluğu tarafından genetik laboratuvarları için öneriler sunulmuştur (3). Kimliklendirme faaliyetlerinde standartların geliştirilmesi amacıyla daha kapsamlı ve multidisipliner bir kılavuz ise 2018 yılında İnterpol tarafından yayımlanmıştır (4). Kimliklendirmede parmak izi, adli odontolojik metotlar ve moleküler inceleme primer kimliklendirme yöntemleri olup felaket olgularında kullanılan temel tekniklerdir (5). Son yıllarda özellikle moleküler incelemeler alanında kullanımı kolay ve hızlı sonuç veren teknikler ve testler üzerinde çalışmalar artmaktadır (6). Moleküler sahadaki gelişmelerle birlikte adli odontoloji, antropoloji ve radyoloji alanlarında da araştırmacılar tarafından, yaşanan felaketlerin ardından kimliklendirme sürecindeki tecrübelerin paylaşılması amacıyla çalışmalar yapılmaktadır (7,8).

Bibliyometrik analiz, bilimsel disiplinde çeşitli verilerin analizinde kullanılan güncel bir araştırma metodudur. Bilimsel alanda yer alan yoğun verilerin analiz edilmesi, çalışma sahasında yeni trendin gözlenmesi, kurum ve dergilerin ilgili alandaki ağırlığı ile ülkeler ve araştırmacılar arasındaki iş birliğinin tespit edilmesini sağlar (9). Scopus, Web of Science gibi çeşitli veri tabanlarında yer alan çalışmalar VOSviewer gibi çeşitli bibliyometrik analiz programlarıyla görselleştirilmektedir (10).

Türkiye’de, adli tıp alanında son yıllarda bibliyometrik analiz çalışmaları yaygınlaşmaya başlamıştır (11,12). Ülkemiz ve dünyada son yıllarda yaşanan felaket olayları dikkate alındığında kimliklendirme halen güncel bir çalışma alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada, uluslararası literatürde yer alan felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi alanındaki çalışmaların bibliyometrik analizi ile güncel konuların ve değişen dinamiklerin belirlenerek gelecek çalışmalar için yol gösterilmesi amaçlanmıştır.

GEREKÇİ ve YÖNTEMLER

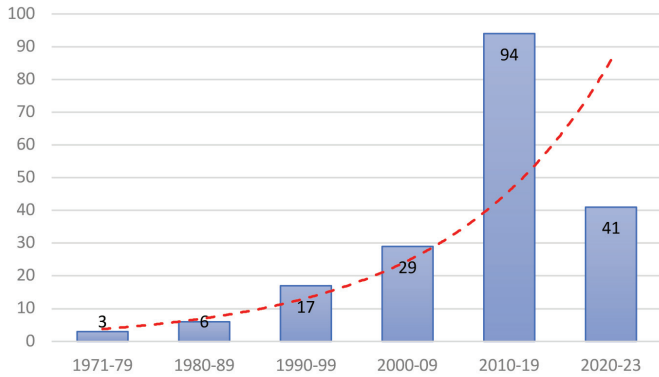
Çalışmada, Web of Science (WOS) veri tabanında 1963-2023 yılları arasında felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi alanındaki yayınlar incelenmiştir. WOS veri tabanında 24.08.2023 tarihinde “disaster victim identification”, “DVI” veya “mass disaster” anahtar kelimeleri kullanılarak yayınların başlık ve anahtar kelime bölümlerinde tarama işlemi gerçekleştirildi. Kelimeler “all field” veya “topic” bölümlerinde kullanıldığında, yayınların özet bölümü de tarandığından çalışmalarının odak noktasının felaket kurbanlarının kimliklendirilmesinden uzaklaştığı tespit edildiğinden, arama bölümü “title” ve “author keywords” kısmıyla sınırlı tutulmuştur. SCI-E, SSCI ve ESCI dışındaki indeksler çalışma kapsamına alınmamıştır. Bu kriterlere sahip 1629 yayının olduğu tespit edildi. Çalışma alanı “medicine legal”, belge türü “article” ve yayın dili

İngilizce kriterleri uygulandığında ise toplam 190 yayın olduğu belirlenerek bunlar çalışmaya dahil edildi. Bibliyometrik analiz amacıyla ağ analizi ve görselleştirme için VOSviewer 1.6.19 programı kullanılmıştır. Çalışma Helsinki Bildirgesi kriterlerine uygun olarak gerçekleştirilmiş olup, internet verileri üzerinden yapılan bir araştırma olduğu için etik kurul izni alınmamıştır.

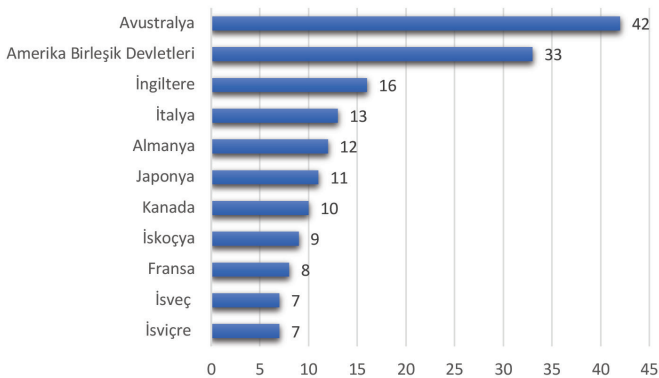
BULGULAR

Veri tabanında yer alan yayınlar incelendiğinde, bu alandaki ilk çalışmanın 1971 yılında yayınladığı görülmüştür. En fazla çalışmanın ise 18 makale ile 2011 yılında yayımlandığı anlaşılmıştır. Yıllara göre toplam yayın sayısı Şekil 1'de gösterilmiştir.

Yayınlar toplam 52 farklı ülkede gerçekleştirilmiştir. Bu alanda Avustralya 42 yayın ve Amerika Birleşik Devletleri ise 33 yayın ile en üretken iki ülke olmuştur (Şekil 2). Yayınların yaklaşık %39'u bu iki ülke tarafından yapılmıştır. Türkiye'de ise bu alanda toplam iki çalışma olduğu görülmüştür. Ülke başına düşen yayın sayısı dikkate alındığında, ortalama yayın sayısının (en az 5 yayın) üzerinde çalışması olan 16 ülke olduğu görülmüştür. Bu ülkeler arasında ortak yazarlık ilişkisi Şekil 3'te gösterilmiştir. Buna göre diğer ülkelerle ortak yazarlık konusunda iş birliğinin 30 çalışmada toplam 13 ortak yazarlık ile en fazla Amerika Birleşik Devletleri'nde olduğu görülmüştür. Ortak yazarlık alanında iş birliğinin Amerika ve İngiltere olmak

Şekil 1. Yıllara göre yayın sayılarının dağılımı (on yıllık periyotlar)

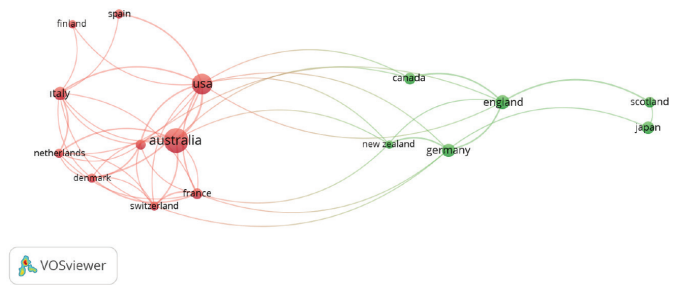

Şekil 2. Ünelere göre yayın sayısı

üzere iki farklı küme halinde toplandığı anlaşılmıştır. Türkiye kaynaklı bir çalışmada ortak yazarlığın İtalya ile olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmalarda 779 yazarın yer aldığı görülmüştür. D. Hartman ve D. Mcnevin isimli araştırmacıların yayınladıkları 5 çalışma ile en üretken araştırmacılar olduğu tespit edilmiştir. Yayınlar görev alan araştırmacıların 369 farklı kurumda çalıştıkları anlaşılmıştır. En üretken kurumun Avustralya'da yer alan Monash Üniversitesi olduğu, bu üniversite kaynaklı toplam 17 yayın olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamına dahil edilen makaleler 15 farklı dergide yayınlanmıştır. Forensic Science International dergisinin 55 yayın ile bu alanda en fazla çalışmaya sahip dergi olduğu anlaşılmıştır. Yayın sayıları ve makaleler Şekil 4'te gösterilmiştir.

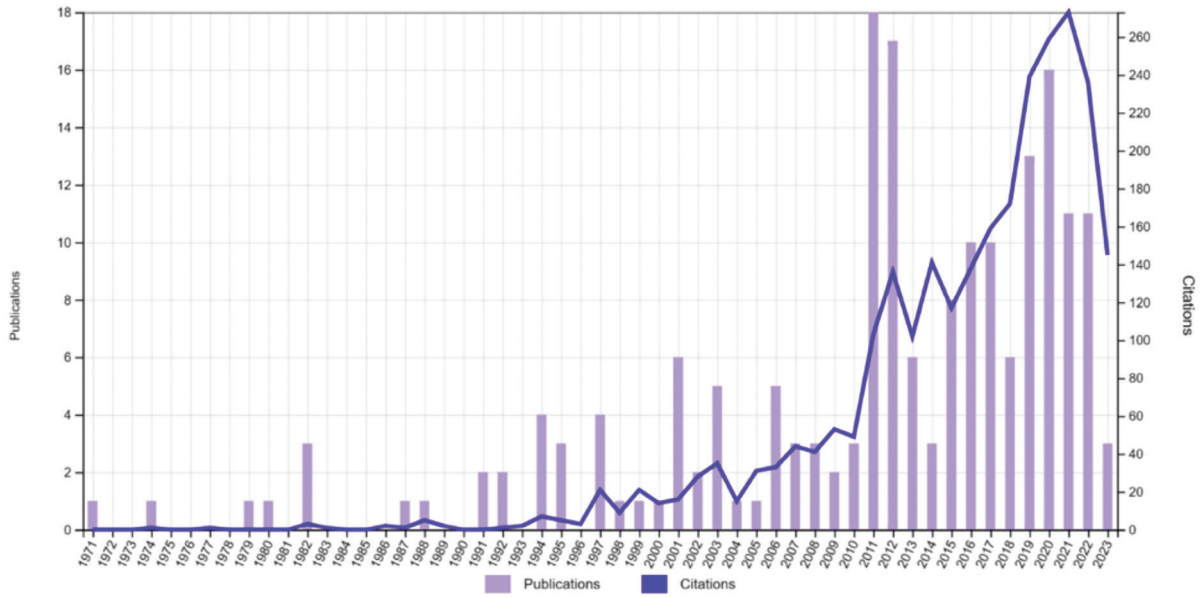
Çalışmalara ilgili yıllar içerisinde toplam 2.664 atıf yapıldığı, makale başına ortalama atıf sayısının 14 olduğu anlaşılmıştır. Yıllara göre yayınlar ve yapılan atıflar Şekil 5'te gösterilmiştir. Yayınlar en fazla atıf 2021 yılında 273 ile gerçekleşmiştir. En fazla atıf alan 10 makale Tablo 1'de gösterilmiştir. Çalışma kapsamındaki yayınlara yapılan atıf sayısının en az 10 olduğu dergiler arasında ortak atıf (co-citation) analizi gerçekleştirilmiştir. Toplam 40 derginin bu kriterleri taşıdığı, 406 atıf ile en fazla sayıya sahip derginin Journal of Forensic

Şekil 3. Ülkeler arası işbirliğinin dağılımı (VOSviewer ağ analizinde; renkler farklı kümeleri göstermektedir. Simgelerin büyüklüğü yayın sayısı, simgeler arası çizgilerin kalınlıkları ise ilişkinin şiddetiyle orantılıdır.)

Şekil 4. Dergiler ve yayın sayıları (R*: Rechtsmedizin, C*: Canadian Society of Forensic Science Journal, F*: Forensic Science, R*: Romanian Journal of Legal Medicine)

Şekil 5. Yıllara göre yayın ve atıfların dağılımı

Tablo 1. En fazla atıf alan 10 makale

Makale	Yazarlar	Dergi	Yayın yılı	Atıf sayısı	Yıllık ortalama atıf sayısı
Familias 3-extensions and new functionality	Kling, Daniel; Tillmar, Andreas; Egeland, Thore	Forensic Science International-Genetics	2014	117	11,7
Estimation of stature from body parts	Ozaslan; Iscan; Ozaslan; Tugcu; Koc	Forensic Science International	2003	109	5,19
Use of multislice computed tomography in disaster victim identification- Advantages and limitations	Sidler, Martin; Jackowski, Christian; Dirnhofer, Richard; Vock, Peter; Thali, Michael	Forensic Science International	2007	102	6
Contribution of postmortem multidetector CT scanning to identification of the deceased in a mass disaster: Experience gained from the 2009 Victorian bushfires	O'Donnell; Iino; Mansharan; Leditscke; Woodford	Forensic Science International	2011	98	7,54
The role of forensic anthropology in Disaster Victim Identification (DVI)	Blau, Soren; Briggs, Christopher	Forensic Science International	2011	69	5,31
Identification of bodies from the scene of a mass disaster using DNA amplification of short tandem repeat (STR) loci	Clayton; Whitaker; Maguire	Forensic Science International	1995	65	2,24
Disaster victim identification: New applications for postmortem computed tomography	Blau, Soren; Robertson, Shelley; Johnstone, Marnie	Journal of Forensic Sciences	2008	57	3,56
Forensic odontologists successfully identify tsunami victims in Phuket, Thailand	Schuller-Goetzburg; Suchanek	Forensic Science International	2007	52	3,06
The role of mobile computed tomography in mass fatality incidents	Rutty, Guy; Robinson, Claire; BouHaidar, Ralph; Jeffery, Amanda; Morgan, Bruno	Journal of Forensic Sciences	2007	48	2,82
The application of dental methods of identification to human burn victims in a mass disaster	Valenzuela; Martin-de las Heras; Marques; Exposito; Bohoyo	International Journal of Legal Medicine	2000	48	2

Science olduğu görülmüştür. Ortak atıf (co-citation) analizi yapılan dergilerin ilişkisi Şekil 6'da gösterilmiştir.

Yazarların kullandıkları anahtar kelimeler incelendiğinde; toplam 527 farklı anahtar kelime bulunduğu görülmüştür. En sık kullanılan anahtar kelimeler Şekil 7'de gösterilmiştir. Yayınlarda en az 5 defa kullanılan anahtar kelimelerin birlikte oluşma (co-occurrence) analizi gerçekleştirildiğinde; 25 farklı anahtar kelimenin bu kriterlere sahip olduğu anlaşılmıştır. Bu anahtar kelimeler 324 kez birlikte kullanılmıştır. Kelimelerin yoğunluk haritası incelendiğinde üç farklı grupta kümelendiği görülmektedir (Şekil 8).

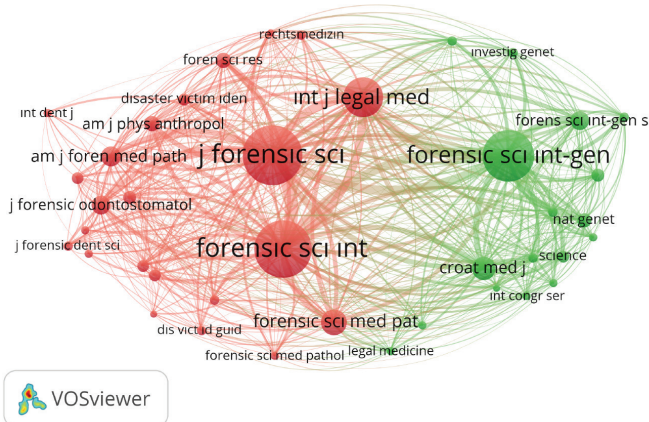
TARTIŞMA

Bibliyometrik analiz, bilimsel yayınların istatistikî metotlarla analiz edilmesini sağlayan, yayınlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyan ve ilgili bilim sahasında çalışmaların yoğunlaştığı alanların tespit edilmesini sağlayan yöntemdir (13). Yayınlar, araştırmacılar, iş birliği ve ortak atıf gibi verilerinin ortaya konulması amacıyla analiz yapılır. Yayınlar arası çeşitli ilişkiler, aynı zamanda çok yönlü analiz imkanı sağlayan yazılımlarla verilerin görselleştirilmesi sağlanır. Görselleştirme ile çok sayıda verinin incelenmesi kolaylaşarak yayınlar arasındaki ilişki ortaya konulur. Güncel bilimsel ilginin olduğu alanların

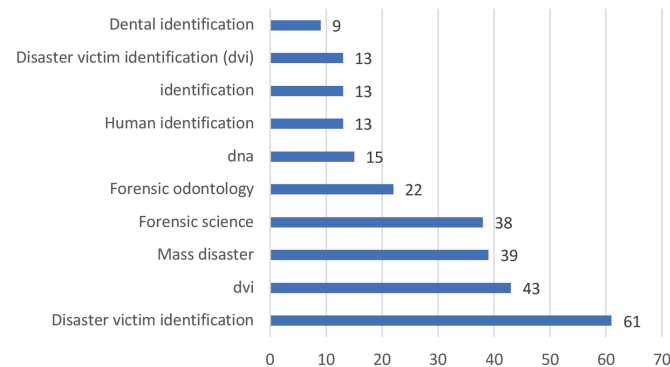
tespitiyle de gelecek çalışmalara yol göstermesi amacıyla bibliyometrik analiz çalışmaları önemlidir. Bu nedenle tıp disiplini içerisinde ve sağlık araştırmalarında bibliyometrik analiz çalışmaları artmaktadır (14,15). Bununla uyumlu olarak adli tıp ve adli bilimler alanlarında da bibliyometrik çalışmalar artan sayıda yayınlanmaktadır (12). Bu çalışmada, adli tıp uzmanları ve adli bilim profesyonellerine felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi konusundaki yayınların bibliyometrik analizinin sunulması amaçlanmıştır.

Adli bilimlerde, diğer bilim dalları ile uyumlu olarak çeşitli disiplinlerde bilimsel çalışma ve yayın sayısının yıllar içerisinde arttığı gözlenmektedir (16). Çalışmada, benzer şekilde 1971 yılındaki ilk yayından sonra yıllar içerisinde F2K alanındaki çalışmaların hızla arttığı ve 2010-2019 periyodunda 94 yayın ile en yüksek sayıya ulaştığı ve artmaya devam ettiği anlaşılmaktadır. Yayınlar gerçekleştirilen atıfların da yıllar içerisinde artış göstermesi, alana bilimsel ilginin arttığına işaret etmektedir. Son yirmi yılda gözlenen çok sayıda tsunami, deprem gibi doğal afetler ve terör saldırıları gibi insan kaynaklı felaketler nedeniyle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde meydana gelen ölümler sonrasında kimliklendirme faaliyetlerinin de bu artışta etkili olduğu söylenebilir.

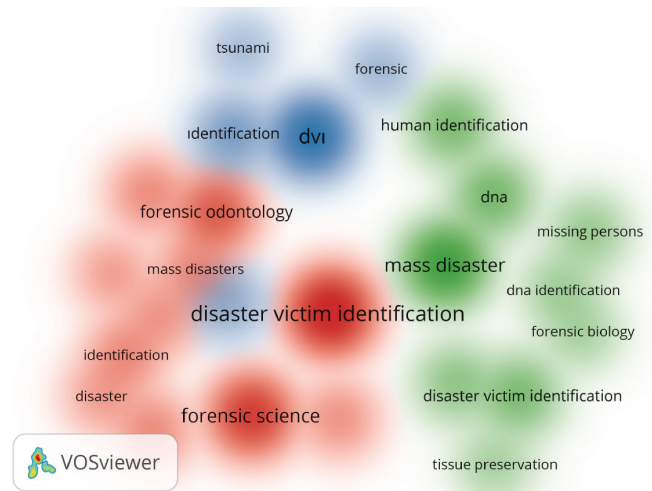
En fazla atıfın yapıldığı 10 makale incelendiğinde, çalışmaların genetik, antropoloji, radyoloji ve odontoloji gibi farklı alanlarda olduğu dikkati çekmektedir. Son yıllarda gerçekleştirilen çalışmaların ise özellikle adli genetik ve adli odontoloji alanlarında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, hızlı DNA analiz yöntemlerinin kullanılabilirliği, optimizasyonu, kit ve ekipman validasyonu ile genetik materyal ekstraksiyon yöntemleri konularında yenilikçi araştırmalar yayınlanmıştır. Buna ek olarak, adli odontoloji alanında son yıllarda artan sayıda güncel ve nitelikli birçok çalışma yapılmaktadır. İnterpol tarafından yayımlanan kılavuzda da antemortem kayıtların varlığında karşılaştırmalı dental analizin önemi vurgulanmıştır (4).

Şekil 6. Çalışmada yer alan makalelere atıf yapan (ortak atıf) yayınların yer aldığı dergilerin ilişkisi

Şekil 7. Yayınlarda en fazla kullanılan anahtar kelimeler

Şekil 8. Anahtar kelimelerinin birlikte kullanıma ilişkin yoğunluk haritası

Çalışma kapsamına alınan yayınlarda “DNA” ve “forensic odontology” anahtar kelimelerin en sık kullanılan kelimelerden olduğu görülmüştür. Tüm bu veriler kimliklendirme alanında güncel trendin ve bilimsel ilginin, adli genetik sahasında genetik materyalin eldesi, çürümüş cesetlerde stabilitenin değerlendirilmesi ve hızlı genetik inceleme kitleri üzerinde olduğu söylenebilir.

Literatürde, adli tıp alanında son birkaç dekattaki çalışmaların çoğunluğunun Amerika Birleşik Devletleri’nde (%32) gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Aynı çalışmada, en üretken ülkeler arasında İngiltere, Almanya, Japonya ve Avustralya’nın da olduğu ifade edilmiştir (17). Bu çalışmada, F2K alanında en fazla yayına sahip ülkelerin Avustralya ve Amerika Birleşik Devletleri olduğu tespit edilmiştir. Çok sayıda sel ve orman yangını yaşayan Avustralya’da, kimliklendirme çalışmalarının yoğun bir şekilde gerçekleştirilmesi bu durumu açıklamaktadır. Adli tıp alanında, ülkelere ait genel bilimsel çalışma verisinin, çalışma kapsamında değerlendirilen kimliklendirme ve F2K alanlarındaki üretken ülke verileriyle benzeştiği gözlenmektedir. Diğer yandan, adli tıp alanındaki çalışma sayısı ile ülkelerin ekonomik ölçütlerinin ilişkili olduğu belirtilmiştir (17). Adli genetik çalışmaların maliyetli olması kimliklendirme çalışmalarının özellikle G20 üyesi bazı ülkelerde fazlaca olmasını açıklamaktadır. Ülkemiz kaynaklı olup çalışmanın kriterlerine sahip iki yayın bulunduğu görülmüştür. Terör olayları, insan kaynaklı diğer felaketler ve doğal afetlerin çok sayıda yaşandığı Türkiye’de bu alana ilişkin bilimsel yayın verimliliğinin görece düşük olduğu söylenebilir. Aynı zamanda bu çalışmada bilimsel açıdan yüksek değer atfedilen belirli indekslerin kullanımının, Türkiye’ye ait yayın sayısının görece daha az tespit edilmesine neden olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmaların en çok yer aldığı dergiler sırasıyla; Forensic Science International, Journal of Forensic Sciences, Forensic Science International Genetics, International Journal of Legal Medicine ve Forensic Science Medicine and Pathology olduğu görülmüştür. En fazla atıf alan 10 makalenin de bu dergi listesinde belirtilen ilk dört dergide yer aldığı tespit edilmiştir. Bu dergiler, aynı zamanda uluslararası alanda adli tıp çalışmalarını bibliyometrik yöntem ile inceleyen Demir ve ark.’nın (17) aktif dergiler listesinde de ilk sıralarda yer almaktadır. Yayınların, ortak atıf analizinde de bu dergilerin benzer şekilde ilk sıralarda yer aldığı görülmüştür.

SONUÇ

Bu çalışmada yalnızca SSCI, SCI-Expanded ve ESCI kapsamında indekslenen dergilerin taranmış olması özellikle yerel ülke indekslerine ve görece daha az değer atfedilen uluslararası indekslere giren dergilerde yayınlanan makalelerin analize dahil edilmemesine neden olmuştur. Bu durum çalışmanın bir kısıtlılığı olarak düşünülebilir.

Bu çalışma, F2K üzerine yayınlanan makalelerin bibliyometrik analizini gerçekleştiren ilk çalışma olma niteliğini taşımaktadır. Yayınların genel özellikleri, ülkeler arası bilimsel iş birliği, yayınların ortak atıf analizi değerlendirilerek güncel çalışma trendi ortaya konulmuştur. Bu çalışmadan elde edilen veriler bağlamında, F2K alanında çalışma planlayan profesyonellerin adli genetik, odontoloji ve radyolojik yöntemlere yoğunlaşmasının güncel trende uygun olacağı ve alandaki eksikliklerin giderilmesine katkı sağlayacağı kanaati oluşmaktadır. Buna ek olarak, felaket kurbanlarının kimliklendirilmesi alanında aktif proje yürüten araştırmacıların, çalışmalarını yayınlama sürecinde öncelikle yukarıda listelenen dergileri tercih etmelerinin -yayınlama sistematığı açısından- daha uygun olacağı anlaşılmaktadır.

ETİK

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma internet araştırması niteliğinde olduğu için etik kurul izni alınmamış ancak Helsinki Bildirgesi kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Yazarlık Katkıları

Konsept: E.N.İ., **Dizayn:** E.N.İ., M.Z.A., R.A., **Veri Toplama veya İşleme:** E.N.İ., M.Z.A., **Analiz veya Yorumlama:** E.N.İ., R.A., **Literatür Arama:** E.N.İ., M.Z.A., **Yazan:** E.N.İ., M.Z.A., R.A.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar tarafından finansal destek almadıkları bildirilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Saukko P, Knight B. The Forensic Autopsy. In: Knight’s Forensic Pathology 4th ed. CRC Press; 2015. p.1-54. <https://doi.org/10.1201/b13266>
2. Lessig R, Prinz M. Mass Disaster Victim Identification. In: Burkhard Madea, editor. Handbook of Forensic Medicine 2nd ed. Wiley-Blackwell; 2022 p.291-310.
3. Prinz M, Carracedo A, Mayr WR, Morling N, Parsons TJ, Sajantila A, et al. DNA Commission of the International Society for Forensic Genetics (ISFG): recommendations regarding the role of forensic genetics for disaster victim identification (DVI). Forensic science international. Forensic Sci Int Genet. 2007;1(1):3-12. <https://doi.org/10.1016/j.fsigen.2006.10.003>
4. Interpol (2018). Disaster Victim Identification Guide. <https://www.interpol.int/How-we-work/Forensics/Disaster-Victim-Identification-DVI> [Erişim Tarihi: 02.11.2023]
5. Blau S, Roberts J, Cunha E, Delabarde T, Mundorff AZ, de Boer HH. Re-examining so-called ‘secondary identifiers’ in Disaster Victim Identification (DVI): Why and how are they used? Forensic Sci Int. 2023;345:111615. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2023.111615>
6. Gin K, Tovar J, Bartelink EJ, Kendell A, Milligan C, Willey P, et al. The 2018 California Wildfires: Integration of Rapid DNA to Dramatically Accelerate Victim Identification. J Forensic Sci. 2020;65(3):791-799. <https://doi.org/10.1111/1556-4029.14284>
7. Ruddy GN, Biggs MJP, Brough A, Morgan B, Webster P, Heathcote A, et al. Remote post-mortem radiology reporting in disaster victim identification: experience gained in the 2017 Grenfell Tower disaster. Int J Legal Med. 2020;134(2):637-643. <https://doi.org/10.1007/s00414-019-02109-x>

8. Hill AJ, Hewson I, Lain R. The role of the forensic odontologist in disaster victim identification: lessons for management. *Forensic Sci Int.* 2011;205(1-3):44-47. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2010.08.013>
9. Donthu N, Kumar S, Mukherjee D, Pandey N, Lim WM. How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research.* 2021;133:285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
10. van Eck NJ, Waltman L. Software survey: VOSviewer, a computer program for bibliometric mapping. *Scientometrics.* 2010;84(2):523-538. <https://doi.org/10.1007/s11192-009-0146-3>
11. Meral O, Kaya A, Aktaş E. Covid-19 ve Otopsi Özelinde Bir Bibliyometrik Çalışma. *Hipokrat Tıp Dergisi.* 2022;2(3):35-42. <https://doi.org/10.29228/HMJ.30>
12. Zeybek V, Karabağ G, Yavuz MS. Türkiye'den Adli Tıp Alanında Yapılmış Yayınların Bibliyometrik Analizi, Adli Tıp Bülteni. 2022;27(3):218-224. <https://doi.org/10.17986/blm.1587>
13. Ninkov A, Frank JR, Maggio LA. Bibliometrics: Methods for studying academic publishing. *Perspect Med Educ.* 2022;11(3):173-176. <https://doi.org/10.1007/s40037-021-00695-4>
14. Liu J, Gao J, Niu Q, Wu F, Wu Z, Zhang L. Bibliometric and visualization analysis of mesenchymal stem cells and rheumatoid arthritis (from 2012 to 2021). *Front Immunol.* 2022;13:1001598. <https://doi.org/10.3389/fimmu.2022.1001598>
15. Musbahi A, Rao CB, Immanuel A. A Bibliometric Analysis of Robotic Surgery From 2001 to 2021. *World J Surg* 2022;46(6):1314-1324. <https://doi.org/10.1007/s00268-022-06492-2>
16. Zhu W, Li Y, Ma X, Yang H, Wang Z, Shi R, et al. Bibliometric analysis of post-traumatic stress disorder in forensic medicine: Research trends, hot spots, and prospects. *Front Psychol.* 2023;13:1074999. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1074999>
17. Demir E, Yaşar E, Özkoçak V, Yıldırım E. The evolution of the field of legal medicine: A holistic investigation of global outputs with bibliometric analysis. *J Forensic Leg Med.* 2020;69:101885. <https://doi.org/10.1016/j.jflm.2019.101885>